

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historia Provinciæ Paraquariæ Societatis Jesv

Techo, Nicolas

Leodii, MDCLXXIII.

Cap. 16. Araucani Indi excoluntur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-38528

gſuunt, utrum bellum ex uſu ſit, ipſi factionum Primores in commune decernunt. Decretum, triduanâ inter epulas conſultatione, veterum Gallorum more, firmatum, inuolabile eſt. Heroïcis facinoribus inſignes gradibus militaribus honorant: reliquos milites ex publico alunt. Araucani, teſte Lipſio in exemplis politicis, à ſolis viribus corporis ductores legere ſolebant, experti eas in gravi aliquo ligno, quod qui diutiſſimè humeris bajulabat, nec ſuccumbebat, putabatur & regendi oneri par futurus. Sed hæc ſtoliditas antiquata eſt: nam his temporibus, perpetuo cum Europæis bellandi exercitio, ut militum valore, ſic Ducum militaribus virtutibus excellentium delectu præſtant. Porro quamvis Hiſpani totum pœnè regnum ante rebellionem coloniis occupânt, tamen rari indigenæ noſtra Sacra capeſſerant. Obſtabant Religioni propagandæ privati homines, Barbaros vario prætextu vexantes, & Chriſtianæ legis æſtimationem peruerſis moribus corrumpentes. Hæc una cauſa Europæos tangit: Barbaros verò multiplex. Quippe cùm Chileni paſſim, belli metu, in abruptis montium iugis, non oppidatim, ſed uni ab aliis ſeuactim, paruo numero viverent, difficile admodum erat animarum curatoribus, doctrinæ tradendæ ergò, in tot loca diſtrahi. Accedebat multiplicitas pellicum, quibus gentis præſertim primores vario numero implicabantur, retardabanturque inveteratâ turpitudine, ne Chriſtiani fierent. Caſiquiorum autem tanta eſt autoritas, ut iis repugnantibus fruſtra ſubditos ad Fidem ſollicites. Officiebat etiam gentis mos, non tantum totos dies inter crapulam & privatas epulas debacchantis, ſed etiam ad eandem, debacchationes vicinos remotosque populos in orbem invitantis; ita ut aliquando duo triâve milia Barbarorum ad convivium ex condicito convenirent, promiſcua ſpurcitiarum, execrationumque omnium commercia, præſide dæmone, exercentium. Nec paruo obſtaculo erat error, quo putabant Baptiſmum eſſe omnibus lethalem, ex eo ortus, quòd ob gentis vitia ferè tantum in mortis articulo, prudenti tarditate, Sacra noſtra olim concedebantur, iisque ſuſceptis, ut ſit ferè, morerentur. Denique belli inquietudo, frequentes Magi, hebetudo ex palmaribus multorum vitiiis, non exiguo Religionis Chriſtianæ perſeminandæ impedimento erant.

*Obſtacula
Religionis
propagan-
dæ.*

CAPUT
XVI.

*Araucani
In ſi exco-
luntur.*

*Libipangus
Socii reſiſtit.*

*Martinus
Aranda Li-
bipangum ad
partes ſuas
trahere fru-
ſtra conatur.*

*Socii vita
integritate
pugnans.*

VERUM tantis difficultatibus oblectati Socii, ordinatis Hiſpanorum rebus, in id omnem conatum intenderunt, ut frequentes Caſiqui ad colloquium convenirent. Apud quos cùm Fidei noſtræ Myſteria, & adventus ſui cauſas, expoſuiſſent; Libipangus, inter ſuos autoritate pollens, cæterorum nomine, feroci oratione Patrum votis reſragatus, vociferatur, non ſemel Religionis prætextu ſe fuiſſe & ſuos olim deceptos; Chriſtianæ legis doctores eſſe prodromos ſervitutis & infortüniorum omnium. Hæc cùm diceret, addebat non brevem vexationum præteritarum elenchum, & verba in Sacerdotes opprobrio plena. Contra, Martinus Aranda, Chileno ſermone potens, poſtquam per commiſerationem Barbarorum benevolentiam utcumque captiſſet, denunciât, viderent etiam atque etiam, ne optimam occaſionem animi obſtinatione corrumpere; nec vellent paucorum hominum inſolentiam in totam Hiſpanorum gentem, pietati addictiſſimam, derivare; Religionis Chriſtianæ quietem præ furialibus debacchationibus ne ſpernerent: id ſi vellent, futuros ſe apud Regem Catholicum, & Regios miniſtros, contra vexationes eorum defenſores. Denique ad Libipangum, ſupra cæteros ferocientem, converſâ oratione, monet, ne unicum Deum in ſe ſua proterviâ irritaret. His cùm iterum repugnarent Barbari, re infectâ, colloquium ſolutum eſt. Igitur Patres vitæ integritatem quovis ſermone potentem fore autumantes, omnium virtutum ſpecimina exhibebant, quæ immenſum quantum pondus habuere: nam fama de advenarum ſanctitate longè latèque perlata permovit Barbaros ad capiendum experimentum de utriusque Socii caſtitate: quam cùm nullâ arte, nullo dolo, immiſiſſet etiam in eorum cubiculum ſcæminarum illiciis, labefactare potuiſſent, & inſuper viderent rerum omnium temperatiſſimos, Libipangus ex improvifo ſe eis ſtitit, atque veniam proterviæ præteritæ poſtulans ſpondet, ſe deinceps Patrum conſiliis non interpoſi-

turum.

turum. Libipango utcumque conciliato, reliquos Casiquios libuit ad generale colloquium iterum sollicitare: ad quod cum sexaginta ex condicto convenissent, sic ex concilio discessum, ut prout omnium animi ad Fidem Christi recipiendam viderentur. Sed reverà inanibus spebus plerique Socios pascebant: nam ad eorum terras delati, nihil admodum, nisi ab morientibus, non aegre se eo in articulo Christianos fieri sinentibus, impetrabant. Quare nihil se profecturos rati, nisi gens, quæ disgregatim vivebat, auctoritate Prætoris ad commodiorem Christianæ doctrinæ tradendæ usum, ad oppida redigeretur, ut id fieret, omnem conatum deinceps posuere. In quam rem cum Araucanæ arcis Præfectus vires & industriam suam contulisset, viculi propè innumeri ad viginti magnos pagos reducti sunt, statimque ab quingentis captibus evictum, ut se Christianis præceptis in templis ab Sociis conditis imbui sinerent. Quæ de re Bechius ad Provincialem scribens, asserbat proclivis sibi videri omnia, & si non deessent operæ, multa millia Barbarorum brevi baptizari posse. Nec dubitabatur fore, ut pedetentim fructus insignium laborum uberissimi perciperentur; nisi hanc spem concussisset solita vexatio, quâ Barbari iterum dispalati ad sua latibula, pristimo more, rediere. Restabat unica gentem ad Christum reducendi via; si nempe Sacella in singulis viculis conderentur, ad quæ continuo motu Patres nostri iritarent; sed & illud disturbatum per novum arcis Araucanæ Præfectum, æquè Societati infensum ac suis rebus intentum. Quod reliquum fuit, Altare & Sacellum portatile Socii fecere, Catechesim in ipsis campis non sine aliquo animarum lucto cogentes. Donec dæmonis artibus factum, ut, non ignotis auctoribus, suas inter Indos vexationes ab Societate coram censeris non ferentibus, spargeretur in vulgus, Doctrinæ Christianæ ab Sociis obtrusæ respectu, Araucanos omnes iterum velle rebellare. Quæ res ita invaluit, ut extra arcem egredi totis septem mensibus ab Prætoris prohibiti sint. Donec calumnia explosa in suos auctores verteret, & daret locum pristinos labores repetendi. Id verò ex his vexationibus boni perceptum est, ut Araucani Societatem æstimarent magis, & confidentius eâ uterentur: igitur reperio variis in excursionibus aliquot centena capita paulò ante mortem ad partes Christi transiisse. Sed infantum ut proventus uberior, sic salus certior fuit. Ethnica mulier filiolum infantem statim à suscepto Baptismo ad cælos evolare vidisse se testata est, quem ut sequeretur baptizari voluit. Unum è Sociis plurimorum Indorum Baptismo distractum interpellavit de repente mulier in speciem sana & vegeta, summis precibus contendens, ut se, nullâ interpositâ morâ, Christianam faceret: quo impetrato, exultans gaudio, quòd Mariæ nomen sibi contigisset, eodem instanti & loco feliciter expiravit. In perpetuo motu erant Socii, sive ad remotas Hispanorum arces, sive ad vicos indigenarum, per montium abrupta, per saxeta, per fluminum pericula, exiguo militum contra hostium subitò incursum comitatu, cursitarent. Adeò ut tantis laboribus impares ad Provincialem scriberent, decem Socios oneri ferendo non suffecturos: vocaret ab ipsa Peruvia & Europâ Socios; collegia deferrent; magnos animos adferrent: si removerentur obstacula, innumeros Barbaros ad fidem traduci posse. Chilensis regni Prætor, litteris ad Regem Catholicum datis, narrabat, duos Jesu Socios universo exercitu Regio, ad retundendos rebelles, & amicos in fide continendos, aptiores potentioresque videri: admoneratque, è Republicæ bono fore, si decem Socii, in belli finibus, Regi sumptibus alerentur. Peruvia verò Prorogem rogabat, ut quotquot linguæ Chilenæ periti de Societate in Peruvia essent, interpositâ auctoritate, ad Araucanos mitti procuraret. Sed si vera noscere cupimus, satis apparebat, nihil magni confici posse, nisi Indorum vexationi modus poneretur, ad quam rem cohibendam Socii omnes nervos contendebant.

Nec in continenti tantum se continuit Sociorum ardor, ipsum etiam oceanum pervasit. Sancta Maria insula est modica, quindecim ab littore milliaribus distans, è regione arcis Araucanæ posita. Hanc insulam indigenæ, partim Ethnici, partim Neophyti, sine Sacerdote, sub Europæo custode, incolebant.

Libipango utcumque conciliatur.

Araucani ad oppida reducuntur.

Iterum discurrunt.

Socii ad Araucanos excurrere prohibentur.

Apud Regem Catholicum commendantur.

Et apud Peruvia Prorogem.

CAPUT XVII.
Ad Insulam Sanctæ Mariæ Socii utiliter navigant.